
Volharding

J.A.W. Verhoeven

‘Bewaar uzelf in de liefde van God...’ (Judas:20-21)

Inventio

Mijmerend over Pinksteren en over het veelkleurige werk van de Heilige Geest viel mij in dat er ergens geschreven staat over ‘bidden in de Geest’. Wat is het verschil met bidden om de Geest? Is bidden in de Geest dan een speciale vorm van gebed? Zegt het iets over de intensiteit? Komt er misschien extase bij kijken?

De concordantie leidt naar Efeze 6:18 en Judas:20. In beide gevallen staat genoemde uitdrukking in een context van geestelijke strijd. Bij eerste, vluchtige lezing merk je onmiddellijk: er staat veel op het spel. De gemeente verkeert in een gevarezone. Wij hebben niet te maken met tegenkrachten van vlees en bloed, maar met geesten in de lucht en listige verleidingen van de duivel. Het middenstuk van de Judasbrief (vs. 5-16) is vol dreigende oordeelsaankondigingen, die enigszins apocalyptisch aandoen. Het spant erom! Zal de gemeente - nu nog onderweg - aan het einde der tijden behouden aankomen? Daartoe is nodig dat we bidden in de Heilige Geest.

Exegese

Mijn eerste lezing blijkt te vluchtig. Exegeten geven aan dat de uitdrukking *en pneumatī* niet een specifieke meerwaarde heeft. Het betekent eenvoudig: door de Heilige Geest. Dat geldt voor ieder gebed, want hoe zouden we ooit kunnen bidden als het niet was door de Geest van de gebeden? Er is zeker geen extatisch bidden bedoeld.

Verder blijkt dat Judas:20-21 uit één zin bestaat. Het hoofdwerkwoord en daarmee ook de hoofdzaak is de opdracht: bewaar uzelf in de liefde van God (vs. 21). Deze opdracht geldt de gemeente (*humeis*). De manier waarop de gemeente zichzelf moet bewaren in de liefde van God wordt in drie deelwoorden uiteengelegd: door u op te bouwen in het geloof (*epoikodomountes heautous*), door te bidden (*proseuchomenoi*) in/door de Geest, en door de barmhartigheid van Christus te verwachten (*prosdechomenoi*). Deze laatste drie

zaken zijn dus instrumenten om het doel te bereiken: onszelf te bewaren. Het belangrijkste thema is niet het bidden in de Heilige Geest, maar de volharding van de gemeente.

Eenmaal hier aangekomen, overweeg ik dat ik toch mijn oorspronkelijke plan doorzet: rond Pinksteren preken over Judas:20-21. Het past immers bij het werk van de Heilige Geest om ons volharding te leren tot het einde toe.

Overigens zou je in Judas:20-21 ook nog een trinitarische geleiding kunnen opmerken: liefde van God, bidden in de Geest en barmhartigheid van Christus.

Bewaar uzelf in de liefde van God

De kernboodschap is: laat de gemeente zichzelf bewaren in/bij Gods liefde! Daar kun je kennelijk van vervreemden. Dat gebeurde concreet: er zijn mensen binnengeslopen die de genade van God veranderen in losbandigheid en daardoor God als *Despotès* en Christus als *Kurios* verloochenen (vs. 4). Het gaat blijkbaar om mensen (leidinggevend? rondreizende predikers?) die infiltreren in de gemeente. De apostel spreekt heftige veroordelingen over hen uit. Hij roept in herinnering, met verwijzing naar voorbeelden uit het Oude Testament en uit apocriefe boeken, dat de HEERE God zijn oordelen voltrekt aan goddeloze mensen. Ze brengen de gemeente in gevaar doordat ze het eenvoudige geloof verduisteren. Ze spreken hoogdravende woorden, maar hebben geen kennis (van God). Ze lasteren. Ze zijn schandvlekken aan de liefdemaaltijd. Ze lijken op wolken zonder water, op bomen zonder wortel en zonder vrucht. Het is niet eenvoudig te zeggen wie deze mensen zijn, maar het is duidelijk dat hun levenswandel niet strookt met hun prediking. Het zijn spotters (vs. 18; 2 Petr.3:3), die het laatste oordeel ontkennen, natuurlijke mensen (1 Kor. 2:14), die zichzelf liefhebben, en zodoende de liefde van God verduisteren (vs. 19; 2 Tim. 3:1-9). Het is de losgeslagen mens in zijn *hybris*, de mens van de wetteloosheid (2 Thess. 2).

Het zou een vergissing zijn te denken dat die mens ver weg is. Hij is binnengedrongen in de gemeente. Temeer nu de laatste dagen over ons zijn gekomen, is het zaak dergelijke 'dromers' en 'dwaalsterren' te ontmaskeren. Wie zal zeggen of ik het niet zelf ben? Is het zo ondenkbaar dat we achterop-raken in de genade (brief aan de Hebreëen)? Men zegt dat de coronacrisis velen vervreemd heeft van de kerk. Dat zal waar zijn. Maar zit onder de coronacrisis niet een veel dieper probleem: de mateloze ik-gerichtheid? Maakt de onderlinge verdeeldheid van kerken en christenen niet zichtbaar dat we geestelijk zwak staan? Het komt hoe langer hoe meer (Openb. 22:11) aan op volharding. Dat is nu juist het eigen werk van de Geest van Pinksteren. Want de Geest drijft de tijd in stroomversnelling naar het einde.

Opbouwen in het geloof

Een eerste handreiking: bouw uzelf op in het geloof. Dat vormt een *inclusio* met vers 3: strijden voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd. Het gaat hier om de *fides quae*, het pand dat ons is toevertrouwd. Wij zijn gehouden ons de woorden van de apostelen in herinnering te roepen (vs. 17). De gedachte dat de leer niet zo van belang is, is zelf al een dwaling. 'Houd in gedachten dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt, uit het nageslacht van David, overeenkomstig mijn evangelie' (2 Tim. 2:8). Een ander evangelie is er niet. De Heilige Geest pint ons vast op het verleden: op alles wat God heeft gedaan. Er bestaat geen christelijk geloof dat zich loszingt van wat de ooggetuigen ons melden. In die zin maakt de Heilige Geest in zijn vernieuwende werk ons conservatief. Hij sticht een heilige traditie die eeuwen omspant (1 Kor. 15:1-3). Pinksteren roept ons tot bijbellezen, catechese, geloofsoverdracht. Waar dat mist, loop je het risico uit de liefde van God te vallen. Er staat dus inderdaad veel op het spel. Wij zijn orthodox, omdat we ons geroepen weten onszelf te bewaren in de liefde van God.

Bidden in de Heilige Geest

De tweede handreiking zet ons aan tot gebed. De Heilige Geest is de Geest van de gebeden. Dit raakt het heden. De goede strijd van het geloof gaat bid-dend. En anders gaat het niet. Nuchterheid in het gebed betekent: je realiseert je dat met Pinksteren de laatste dagen zijn ingetreden. Je weet van jezelf dat je vatbaar bent voor de roes van het materialisme. De Heilige Geest leert waakzaamheid, niet in extase, eerder met de voeten in de modder, niet zweverig, eerder zuchtend en ploegend. Wil de gemeente de liefde van God niet kwijt-raken, dan zal er een dagelijks gebed nodig zijn. Gebed, dat wordt gedragen, gevoed en geheiligd door de Heilige Geest, die in ons roept: Abba, Vader! Dat wekt vertrouwelijkheid en vooral gehoorzaamheid aan de wil van de Vader. Er komt richting in het bidden. Het wordt een bidden 'naar de wil van God' (Rom. 8:27). Het voorbeeld van de biddende Daniël mag ons aansporen om te blijven in de liefde van God. Zonder volhardend gebed verwaait het geloof en raakt de liefde van God, vaak bijna ongemerkt, buiten beeld.

Barmhartigheid verwachten

Nog een derde aanbeveling. Nu ligt de focus bij de toekomst van Christus. We verankeren ons geloof in wat eenmaal is geschied en strekken ons tegelijk uit naar wat eenmaal geschieden zal. In deze zin maakt de Heilige Geest ons progressief. Het gebed voedt een sterk verlangen. Het zuchten van de Geest haakt naar volkomen verlossing. Wie wortelt in Christus, voor hem is de wereld te klein. De Geest van Pinksteren richt het vizier op de barmhartigheid van

Christus. Het is nodig dat we ons bewust oefenen in de concentratie op Christus en op zijn komst. Wie dat achterwege laat, wordt ontegenzeggelijk gegrepen door de verstrooiing die de media ons aansmeren. Deze verstrooiing werkt vergeetachtigheid. Vergeetachtigheid is een grote zonde: je vergeet de liefde van God. Die glipt je als zand tussen de vingers door. Je vergeet je doop. Je vergeet te bidden. Je vergeet God. Je vergeet ten slotte dat dat erg is. Barmhartigheid verwachten is een hoge roeping, die erop gericht is jezelf te bewaren in de liefde van God.

Onhaalbare opdracht?

Wie kan ooit zichzelf bewaren bij de liefde van God? Dat is in een tijd van afval een beklemmende vraag geworden. Wie volhardt tot het einde toe? Velen haken af. En wie zegt dat ik daar te goed voor ben? Ik plaats daarbij drie aantekeningen.

Allereerst: vrijwel alle vermaningen in de Bijbel staan in het meervoud. Ik geloof niet op mijzelf. Dat kan niet. Dan zou ik met mezelf overblijven, name-loos alleen. Het hoeft ook niet. Er is een wolk van getuigen om mij heen. Er is een gemeente om mij heen. Ik heb die gemeente nodig. De Heilige Geest sticht gemeenschap, geeft ons aan elkaar. Het is een gezamenlijke roeping: om als gemeente van Christus onszelf te bewaren bij Christus, tot het eeuwige leven. In een tijd van ik-vroomheid is het nodig en vertroostend dit te blijven herhalen.

Ten tweede. De opdracht luidt niet dat wij zullen volharden in de liefde tot God. Er staat: liefde van God. Dat is de liefde die van God uitgaat. Hij heeft ons eerst liefgehad. Dat is onze enige hoop. Wat is geloven in essentie anders dan liefde van God ontvangen? Wij heten 'geliefden', in vers 3 en vers 17/20. Deze *inclusio* omvat de hele brief van Judas, omvat de oordelen in het middengedeelte van de brief, en geeft grond aan de hoop op het eeuwige leven. Geliefden. Een kostbaar woord. Duur betaald. Dit *passivum divinum* meldt in één woord de activiteit van Gods ongemeten barmhartigheid. Sta er lang bij stil. Laat het resoneren in je hart. Wie heeft er eigenlijk om deze liefde gevraagd? Wat maakte die liefde gaande? Deze liefde komt op uit Gods eeuwige bewogenheid. Liefde, oneindig rijk, onpeilbaar diep, onzegbaar bevrijdend. Vindplaats? Hierin is de liefde van God dat Hij zijn eniggeboren Zoon ons heeft gegeven. Golgotha is de vindplaats van die liefde voor ieder die er niet buiten kan. Door deze liefde is het veroorzaakt dat er überhaupt een gemeente bestaat. Bewaar uzelf in die liefde. Laat je die niet afnemen! Op de keper beschouwd is het veeleer de liefde van God die ons bewaart. Volharding der heiligen is tenslotte niet anders dan dat God het volhoudt met onheiligen.

Als derde: aandacht voor nog een andere *inclusio*: het werkwoord ‘bewaren’ (*tèreoo*) in vers 1 en vers 21. De oproep aan het eind van de brief om onszelf te bewaren in de liefde van God wordt voorafgegaan door de verzekering dat wij door Jezus Christus worden bewaard. Goddank staat dat voorop. Hoezeer ook de gemeente heen en weer geslingerd wordt, hoezeer ook crises het geloof aanvreten, hoezeer ook wankelmoedigheid en vertwijfeling ons aangrijpen - de gemeente wordt bewaard. Door Jezus Christus. Hij waakt waar wij slapen. Hij raapt ons op, wanneer wij struikelen. Hij heeft voor ons gebeden dat ons geloof niet ophoudt. Hij vergeet ons niet, wanneer wij Hem vergeten. Dat kan Hij niet over zijn hart verkrijgen. Zo’n herder is Hij. Schapen herkennen zijn stem uit duizenden. Hij laat hen niet verloren gaan in eeuwigheid. De roeping om onszelf bij Hem te bewaren ligt ingebed in deze vaste grond: Hij waakt over zijn eigen werk en over zijn eigen kerk. Onszelf bewaren in de liefde van God begint ermee dat we onszelf toevertrouwen aan Christus. Mijn ziel is stil tot God, van Hem is mijn heil. Wij moeten weliswaar door veel verdrukkingen binnengaan in het Koninkrijk van God, toch zal het ervan komen: binnengaan. De eer van God is ermee gemoeid. Wij verwachten onder aanvechting en ramp de barmhartigheid van Christus. Met Hem komen we door alle onheil heen, ook in de laatste dagen. Wij komen zelfs door het laatste oordeel heen. Want Christus zal in zijn barmhartigheid voor ons instaan bij zijn Vader. Daarom blijft de gemeente de lof van God zingen, tegen alles in, hoog boven onszelf uit:

Aan Hem nu Die bij machte is u voor struikelen te bewaren (*phulaxai*),
en u smetteloos te stellen voor Zijn heerlijkheid,
in grote vreugde,
de alleen wijze God, onze Zaligmaker,
zij heerlijkheid en majesteit,
kracht en macht,
nu en in alle eeuwigheid.
Amen.

J.A.W. Verhoeven is als gemeentepredikant verbonden aan de hervormde wijkgemeente b.a. van de protestantse gemeente te Krimpen aan den IJssel.